

מדד מעלה 2009

אחריות תאגידית לוקחים, לא מקבלים

בנק לאומי ושטראוס מובילות בין החברות הציבוריות עם ציון 10 בפרק הממשל התאגידי • בשנה בה מרבית החברות הציבוריות רשמו הפסדים, זינקה התרומה השנתית הממוצעת של החברות המדורגות ב-54.4% לסך של 10.5 מיליון שקל

החברות הציבוריות המובילות בדירוג מעלה 2009

שם החברה לפי סדר א"ב	אתיקה בעסקים	זכויות אדם וסביבת עבודה	משובות בקהילה	איכות סביבה	ממשל תאגידי
אורמת תעשיות	10	7	7	10	5
אלביס מערכות	10	8	6	10	7
אסם	8	8	10	9	2
בנק דיסקונט	10	9	10	9	9
בנק הפועלים	10	10	10	10	9
בנק לאומי לישראל	10	9	9	10	10
גזית גלוב	10	7	8	10	6
טבע תעשיות פרמצבטיות	10	7	10	9	6
מי עדן	10	9	4	10	5
סלקום ישראל	10	7	6	8	6
פרטנר תקשורת	10	8	6	9	8
קבוצת ברן	10	7	8	10	9
רבוע כחול ישראל	10	8	8	7	6
שטראוס גרופ	9	10	8	10	10

שותפים לדירוג: S&P מעלות, הבורסה לניירות ערך, מקינוי, ארנסט אנד יאנג

מאת מירב אנקורי

"אין שגיאה גדולה יותר מגי" סיון לחתוך בהוצאות הפירמה על ידי פגיעה בציבור עובדיה. לא בכרי נקראים אלה 'ההון האנושי', ולפני שנוגעים בהון הזה, האר" גון צריך לבחון עצמו, ולעבור כל פינה בו, בחפשו אחר מקומות אפשריים להתייעלות. פיטר רים אינם התייעלות", אמר היום (ר') צבי זיו, המנכ"ל הפורש שלא מרצון של בנק הפועלים ויו"ר ארגון מעלה לאחריות תאגידית של גופים.

את הדברים אמר זיו בבורסה של תל אביב באירוע חשיפת דירוג מעלה 2009 לאחריות תאגידית של חברות. נציין כי על כספי דירוג זה מערכת הבורסה את הרכב מדר מעלה לאחריות תאגידית.

מעניין במיוחד לשמוע היום, ב-2009, את דבריו של זיו שיוזר מבמת הבנק שהוביל ב-2002 פיטורי 800 עובדים, ועורר בכך מחאה ציבורית חריפה. משהו עבר על המגזר העסקי בשנים שחלפו, ובצל המשבר הכלכלי לי הקשה שהמשק הגלובלי נתון בו, ובפרט בצל הסיבות שהביאו לפרוץ המשבר הזה, משמעות המונח "אחריות תאגידית" (Corporate Responsibility) רק מתחדרת.

מעלה הינו ארגון הגג המקצו" עי המוביל של עסקים עמיתים המחוללים שינוי בתחום האחריות התאגידית בישראל. הליך הדירוג של הארגון מבוצע בכל שנה בשיתוף עם חברת הדירוג S&P מעלות, על בסיס מודל חישובי שגובש במקינוי ישראל, והוא מבוקר על ידי משרד אר"ב סט אנד יאנג.

עופרה שטראוס (מימין) וגליה מאור (צילומים: תמר מצפי ואבשלום שושני)

יש גם חברות שלא רצו להשתתף בדירוג

ברוב המקרים דירוגים אינם עושים טוב לאלו שמשותפים בהם. מטבע הדברים, כל אחד רוצה להיות במקום הראשון, ולא לראות אחרים לפניו, ואולי זו אחת הסיבות לכך שלא כל החברות הכלולות במדר ת"א 100 לקחו חלק בדירוג מעלה. "גלובס" נודע כי מתוך 73 חברות רלוונטיות לדירוג (מבין 100 חברות המדר), 31 רק בחרו לקחת בו חלק (43% מהסך), ובין החברות שלא השתתפו מצאנו את אל על, בנק מזרחי טפחות, בוק, מגדל ביטוח, שופרסל, שיכון ובינוי, הבנק הבינלאומי הראשון, נייר חררה, מעברות, מנורה מבטחים, דש אייפקס, אלקטרה, בנ"ק, כ"ל ופרטנר.

• טלי ציפורי

"המחויבות של הארגון לחברה היא לא רק כמה הוא תרם לבית תמחוי"

מדד מעלה הוא מנגנון מתפתח שנמצא עדיין בגיבוש, ובשנות פעילותו עלו קולות מבקרים שטענו שהוא לא רציני, הן כי הוא נסמך רק על הצהרות החברות המדורגות, והן כי החברות תורמות כספים לארגון מעלה. לדברי ר"ד נצן איל, מרכז נושאי איכות הסביבה ואחריות חברתית במכון התק"נים, "חשיבותו של המדר עצומה, כי עד שמעלה לא העלו את הרעיון ופתחו את הדלת, אף אחד לא חשב על דבר כזה. הם מי שהניעו את התהליך של המחויבות של הארגון לחברה, והם אלה ששינו את התפישה שהמחויבות של הארגון לחברה היא לא רק כמה כסף הוא תרם לבית תמחוי כזה או אחר."

• באיזה אופן המדר עדיין מעון שיפור?

איל: "הפגם העיקרי בדירוג הוא מתכנס אך ורק על הצהרות של הארגון. אפילו אם בנושא הסביבתי יש למעלה רפרנטיות שבודקת את ההיגיון של התשובות, היא לא נמצאת בשטח. לא פעם אני מגיע לחברה שמשתתפת בדירוג, ובנר שאים שבהם הארגון הצהיר בתום לב שהכול בסדר אצלנו, אנתנו רואים שהארגון טועה. לא בגלל שהוא מנסה להסתיר משהו, אלא בגלל שהוא לא מכיר נושאים מסוימים."

• תן לי דוגמה.

"דוגמה אקטואלית היא שכשארגון אחראי על עובדיו, והוא נאלץ לפטר חלק מהם, הרישה של התקן החב"רתי היא שתהיה לו מדיניות בנושא. כלומר, שמר צא הפיטורים יהיה האחרון. אני רוצה לראות שבאר"ב גון הייתה באמת פעילות שעשתה את כל מה שני תן להסדר ללא הפיטורים, ורק בליט ברירה נקטו בסוף בפיטורים. זה לא תמיד קורה בארגונים, ולכן צריך לוודא שהאר"ב גון עשה את המקסימום. זה דבר אחד כשהארגון מצהיר שעשה, וכשבודקים אם אכן

"אני רוצה לראות שבארגון הייתה פעילות שעשתה כל מה שניתן לעשות, ורק בליט ברירה נקטו בפיטורים"

עשה עולל להתברר דבר אחר" • הזכרת את התקן החב"רתי.

"יש תקן ישראלי שנכתב בשיתוף פעולה עם מעלה, ולמ עשה היה רעיון של המנכ"לית הקודמת של העמותה, טלי אהרוני. התקן הזה הוא אחד המקורות לתקן הבינלאומי שאמור לצאת בעוד שנתיים בנושא אחריות חברתית, למע שה אחריות תאגידית. צריך לפעול לאימוץ התקן על ידי ארגונים, כדי שתהיה באמת אחריות תאגידית, וכמוכן שכש ארגון רוצה לקבל את התקן הוא חייב לעבור בריקה."

• יהיה טעם בדירוג אם התקן יאומץ בקרב חברות?

"אין בכך סתירה, אבל אני בטוח שחברה שאימצה את התקן ועמדה בכל הדרישות

תעמוד בתנאי הפלטינה של מדר מעלה.

מדד מעלה מפרסם את הנושא ויוצר לו

הד תקשורת, וזה מאוד חשוב להעלות את המודעות. קבלת התקן היא

לא אירוע עיתונאי רב רושם. לכן

אני מאוד מעריך את הפעילות של

מעלה, היא מגבירה את המודעות

לנושא האחריות החברתית שחשוב

לנו כפרטים וכחברה" • מירב אנקורי

ד"ר נצן איל, מרכז נושאי איכות הסביבה ואחריות חברתית במכון התקנים (צילום: יח"צ)

1. המגמה הראשונה עוסקת בממשל תאגידי, תחום שהפך רלוונטי מתמיד על רקע המשבר הפיננסי העולמי. מתר צאות הדירוג עולה כי חברות ציבוריות בהן קיימת רבוקת של"טה (בעלי שליטה מובחנים) כ-35% מהדירקטורים הינם עצמאיים, נתון העומד בדרישות ועדת גושן. עוד עולה מהדירוג כי מתוך 33 חברות ציבוריות עם רבוקת של"טה המשתתפות בדירוג, 22 עומדות בדרישה זו של ועדת גושן. כמו כן, 5 החברות הציבוריות ללא רבוקת של"טה המשתתפות בדירוג, עומדות אף הן בדרישות ועדת גושן ל-50% לפחות של דירקטורים עצמאיים בדירקטוריון. ממוצע הדירקטורים העצמאיים בחברות אלו מגיע ל-79%.

2. מגמה שנייה עוסקת בהט"מעת חשיבותו של פרק האתיקה. מספר החברות הציבוריות המדורגות שהינן בעלות קוד אתי מגיע ל-95% מכלל המש"תפתות, לעומת 65% ב-2006. כמו כן, קיימת עלייה משמעותית בהיקף ההטמעה של הקוד האתי באמצעות תוכניות הדרכה, בקרה ודיווח. בפרק זה ניכרת השפעת הדירוג ככלי וולונטרי, וזאת על רקע העובדה שלא קיימת כיום ערך תקינה ותקינה המחייבת הכנה והטמעה של קוד אתי. דירוג מעלה דורש קוד אתי כדרישת סף לפרק האתיקה.

3. המגמה השלישית מצביעה על גידול בהקצאת תרומות. על-פי דירוג 2009 נתר"מו בממוצע 10.5 מיליון שקל על ידי החברות המדורגות, לעומת 6.8 מיליון שקל ב-2008 (גידול של 54.4%). נתון זה מפתיע לט"רה על רקע מצבי הקיצוץ שיצר המשבר הכלכלי העולמי, והעוב"דה ש-22 חברות ציבוריות מציגות דו"חות כספיים המעידים על הפסד או קיטון משמעותי ברווחים.

4. המגמה הרביעית עוסקת בגיבוש מדיניות ויישום מנגנונים לעידוד העסקת אוכל"ר סיות המתקשות בהשתלבות בשוק העבודה (מיעוטים ובעלי מוג"ב ליותר). בדירוג 2009 60% מהחברות הציבוריות ריוחו על עידוד גיוס מיעוטים בהשוואה ל-33.3% בלבד ב-2008. לאור משך הזמן הנדרש בשינוי אחוזי מועסקים, הדגישה הוועדה הציבורית את החשיבות של נהלים ומנגנונים, אשר יעודדו גיוון של כוח העבודה וישפיעו על שינוי לאורך זמן. •

